

Stratégia regionálnej výchovy vzdelávania pre odvetvie lesníctva v regióne Horného Liptova do roku 2029

1. Formálna výchova a vzdelávanie

Pri posudzovaní odvetvia lesníctvo boli analyzované dokumenty Žilinského samosprávneho kraja a Strednej odbornej školy lesníckej a drevárskej, ktorá má svoju dlhoročnú tradíciu. Zriaďovateľom Strednej odbornej školy lesníckej a drevárskej je Žilinský samosprávny kraj.

Absolventi študijného odboru lesníctvo sú kvalifikovaní pracovníci so širokým odborným profilom, schopní samostatne vykonávať riadiace, odborné technické a technologické činnosti v odvetví lesníctva. Vzhľadom na to, je možné vytvárať podmienky pre podnikateľské prostredie v príslušnom odvetví.

Ďalej bolo z posudzovaných dokumentov zistené, že škola využíva možnosti čerpania fondov a prostriedkov EÚ a spolupracuje so zahraničím.

V odvetví lesníctvo je našim zámerom vytvoriť efektívny systém ďalšieho vzdelávania, a vzhľadom na to navrhujeme nasledovné ciele:

Strategický cieľ:

Vytvárať podmienky pre odborné vzdelávanie a prípravu absolventov v odvetví lesníctvo kvalitným výchovno-vzdelávacím procesom, rozvíjaním kľúčových kompetencií v danom odbore a skvalitnením praktickej výučby.

Špecifický cieľ 1: Vytvárať vzdelávacie aktivity a kurzy zamerané na potreby trhu práce (stratégia D).

Opatrenie 1.1 : Zabezpečiť tvorbu vzdelávacích programov pre žiakov s uplatnením na trhu práce.

Aktivita 1.1.1 - prostredníctvom pedagógov v odbore lesníctvo vytvárať nové vzdelávacie programy v pôsobnosti odbornej školy

Zodpovednosť: manažment SOŠ lesníckej a drevárskej

Cieľová skupina: žiaci

Aktivita 1.1.2 - realizovať vzdelávacie kurzy zamerané na potreby trhu práce

Zodpovednosť: manažment školy SOŠ lesníckej a drevárskej

Cieľová skupina: žiaci, záujemcovia navrhnutí z úradov práce, sociálnych vecí a rodiny

Opatrenie 1.2: Zabezpečiť aplikovanie najnovších technologických postupov a výsledkov z výskumu do tvorby vzdelávacích programov a kurzov

Aktivita 1.2.1 - zabezpečovať účasť pedagógov na odborných konferenciách a odborných stážach súvisiacich so získavaním najnovších poznatkov z vedy a výskumu v danom odvetví

Zodpovednosť: manažment SOŠ lesníckej a drevárskej

Cieľová skupina: pedagogickí a odborní zamestnanci SOŠ lesníckej a drevárskej

Špecifický cieľ 2: Propagovať študijné a učebné odbory a ich význam pre uplatnenie sa v praxi (stratégia B).

Opatrenie 2.1 : Vytvoriť koncepciu marketingu študijných a učebných odborov

Aktivita 2.1.1 - pravidelne organizovať podujatia súvisiace s propagáciou vzdelávacích služieb

Zodpovednosť: manažment SOŠ lesníckej a drevárskej

Cieľová skupina: žiaci základných škôl

Aktivita 2.1.2 - propagáciu školy zabezpečovať najmä prostredníctvom reklamy, využitím digitálnych technológií a osobným kontaktom s verejnosťou

Zodpovednosť: manažment SOŠ lesníckej a drevárskej

Cieľová skupina: žiaci základných škôl

Špecifický cieľ 3: Zintenzívniť spoluprácu strednej odbornej školy lesníckej a drevárskej so základnými školami (stratégia A).

Opatrenie 3.1: Koordinovať spoluprácu strednej odbornej školy lesníckej a drevárskej so základnými školami za účelom získania žiakov

Aktivita 3.1.1 - organizovať spoločné podujatia pedagógov so SOŠ lesníckej a drevárskej s výchovnými poradcami a triednymi učiteľmi zo základných škôl

Zodpovednosť: manažment SOŠ lesníckej a drevárskej, manažment základných škôl Horného Liptova

Cieľová skupina: pedagogickí a odborní zamestnanci SOŠ lesníckej a drevárskej, triedni učitelia a výchovní poradcovia základných škôl

Špecifický cieľ 4: Podporovať a vytvárať podmienky pre ďalšie vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov za účelom ich odborného a kvalifikačného rastu (stratégia C).

Opatrenie 4.1: Vytvoriť plán kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov a ďalších foriem vzdelávania súvisiacich so študijnými programami v odbore lesníctva a drevárstva

Aktivita 4.1.1 - pravidelne sa zúčastňovať vzdelávaní, súvisiacich s ich odborným a kvalifikačným rastom

Zodpovednosť: manažment SOŠ lesníckej a drevárskej

Cieľová skupina: pedagogickí a odborní zamestnanci SOŠ lesníckej a drevárskej

Špecifický cieľ 5 : Navrhovať nové študijné programy pre potreby praxe (stratégia D).

Opatrenie 5. 1: Na základe potrieb trhu práce vytvárať také študijné programy a učebné odbory, ktoré budú profilovať absolventa pre potreby praxe

Aktivita 5.1.1 - realizovať stretnutia s odborníkmi z praxe za účelom vytvárania nových študijných programov a učebných odborov

Zodpovednosť: manažment SOŠ lesníckej a drevárskej, zástupcovia firiem v odvetví lesníctvo, ŠIOV

Cieľová skupina: pedagogickí, odborní zamestnanci a žiaci SOŠ lesníckej a drevárskej

2. Neformálna výchova a vzdelávanie

Na Slovensku sa dlhodobo zvyšuje výmera lesných porastov, pričom tvoria viac ako 40 % celkovej výmery územia republiky. V súčasnosti vzrastajú požiadavky na verejnoprospešné funkcie lesa, preto klesá podiel hospodárskych lesov (cca 67 %), pričom sa zvyšuje výmera ochranných lesov a lesov osobitného určenia, ktoré plnia najmä ekologické a sociálne funkcie.

Z pohľadu regiónu Horného Liptova, je tento v rámci Žilinského kraja najzalesnenejším územím (57 % územia kraja tvoria lesy) a potenciál lesnej pôdy je výrazný. Lesy sa v regióne Horného Liptova nachádzajú v dvoch národných parkoch, a preto je vzťah medzi ekonomickou a ekologickou funkciou lesa veľmi dôležitý. Trvalo udržateľné obhospodarovanie lesa je prioritou vlády SR a má výrazný vplyv na stabilizáciu ekonomiky vidieka, a teda aj regiónu Horný Liptov, ktorého charakter je typicky vidiecky.

Napriek tomu, že bol v lesníctve za posledné desaťročia zaznamenaný pokles zamestnanosti až o polovicu, lesníctvo je na vidieku jedným z odvetví, ktoré vytvára pracovné miesta, hlavne pre starších a menej kvalifikovaných zamestnancov. V odvetví lesníctva, ktoré je zamerané len na tradičnú produkčnú činnosť s nízkou pridanou hodnotou, je vzdelanostná úroveň nízka. Klesá počet vysokoškolsky vzdelaných ľudí a narastá počet zamestnancov s nízkymi vzdelaniami, čím dochádza aj k poklesu reálnych miezd v odvetví lesníctva.

Pokles zamestnanosti bol spôsobený nielen z dôvodu zvyšovania produktivity a efektivity práce, zníženia objemu lesníckych činností, znižovania reálnych miezd, ale aj z dôvodu nerealizovania nelesníckych činností na podporu ekologických a sociálnych funkcií lesa (napr. formy lesnej turistiky, netradičné formy cestovného ruchu, poľovníctvo, sprievodcovstvo a pod.), ktoré by zamedzili sezónnosti prác v odvetví lesníctva a vo využívaní lesného potenciálu.

Vzdelávanie v odvetví lesníctva

Vzdelávaniu v odvetví lesníctva sa venuje rezort Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, ktorý je spolu s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR garantom stredného odborného vzdelávania škôl s pôdohospodárskym zameraním.

MPRR SR sa prostredníctvom priamo riadených organizácií - Národné lesnícke centrum – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania vo Zvolene venuje aj ďalšiemu a celoživotnému vzdelávaniu v odvetví lesníctva. V rámci neho podporuje využívanie materiálnych, technických a personálnych kapacít na realizáciu vzdelávacích aktivít, konferencií a seminárov v rámci celoživotného vzdelávania.

Princíp celoživotného vzdelávania smeruje k zvýšeniu kvality ľudského potenciálu, k zvýšeniu zamestnanosti a zamestnateľnosti hlavne vo vidieckych oblastiach. Podporuje mobilitu pracovnej sily reagujúcej na potreby trhu práce a prispieva k oživeniu podnikania na vidieku a k modernému obhospodarovaniu lesa v záujme jeho trvalo udržateľného rozvoja. V odvetví lesníctva je systém celoživotného vzdelávania a prístup k nemu priamo v regiónoch dôležitým faktorom rozvoja odvetvia, zabezpečujúcim urýchléné zavádzanie nových poznatkov do praxe a ich efektívne využívanie.

Región Horný Liptov

V regióne Horného Liptova je situácia v odvetví lesníctva podobná ako v celoslovenskom meradle. Zamestnanci v lesníctve tvorili najnižší podiel zamestnaných na celkovom počte zamestnaných. Ich vzdelanostná úroveň kopíruje údaje z celoslovenských štatistík. Uplatnenie v spomínaných odvetviach nachádzajú hlavne obyvatelia nad 50 rokov a s nižším vzdelaním (okrem manažérskych a riadiacich funkcií) a viac sú zamestnaní muži ako ženy.

Na území Liptova pôsobí odborná škola zameraná na lesníctvo, napriek tomu je v strategických dokumentoch Horného Liptova konštatovaných málo pracovných príležitostí a nízke uplatnenie sa pre absolventov strednej odbornej školy lesníckej. V odvetví lesníctva výrazne klesá počet zamestnaných a klesá záujem mladých ľudí o túto prácu. V uvedenom odvetví pracujú väčšinou ľudia so základným a neúplným stredným vzdelaním. Narastá počet mladých ľudí, ktorí po skončení odbornej prípravy odchádzajú za prácou a vyššími príjmami do zahraničia.

Odvetvie lesníctva na Hornom Liptove sa zameriava vo väčšine prípadov len na tradičné obhospodarovanie lesa, bez pridanej hodnoty mimoprodukčnej činnosti - napr. rozvíjaním lesnej turistiky, poľovníctva, sprievodcovstva v lesoch, čím by sa predišlo nestabilným príjmom v odvetví a sezónnosti prác. Z pohľadu neformálnej regionálnej výchovy a vzdelávania,

a zároveň aj využitia iných činností v odvetví lesníctva, zohrávajú významnú úlohu aktivity lesnej pedagogiky, ktorú by mohli realizovať pozemkové a lesné spoločenstvá ako doplnkovú činnosť k hlavnej činnosti v lesníctve. Poznávanie a ochrana lesa pre všetky vekové kategórie by prispela nielen k jeho ochrane, ale aj k pochopeniu významu lesa a lesníctva v ekonomike vidieka. Na území Horného Liptova v odvetví lesníctva vyvíjajú svoje aktivity Lesy SR, a.s., Štátne Lesy TANAPu, pozemkové a lesné spoločenstvá a komposesoráty v jednotlivých obciach.

Na základe uskutočnenej analýzy dostupných materiálov relevantných pre región Horného Liptova sme pre neformálnu výchovu a vzdelávanie v odvetví lesníctva stanovili nasledovné ciele:

Strategický cieľ:

„Skvalitňovať regionálnu výchovu a vzdelávanie v oblasti celoživotného vzdelávania v odvetví lesníctva v záujme zvyšovania jeho podielu na rozvoji regiónu Horného Liptova.“

Špecifický cieľ 1: Skvalitnenie regionálnej výchovy a vzdelávania pre lepšie uplatnenie sa obyvateľov na trhu práce (Odvetvová stratégia D)

Opatrenie 1.1: Realizovanie aktivít v oblasti uplatnenia sa absolventov na trhu práce v spolupráci s firmami a súkromnými podnikateľmi

Aktivita 1.1.1: Realizovanie prieskumov záujmu o absolventov odborných škôl a búrzh práce
Zodpovednosť: MAS Horný Liptov (MAS), Akadémia vzdelávania (AV), poskytovatelia služieb zamestnanosti

Cieľová skupina: podnikateľské subjekty v regióne, lesné a pozemkové spoločenstvá

Aktivita 1.1.2: Realizovanie projektov výskumu a inovácií v spolupráci s firmami

Zodpovednosť: odborné školy, firmy pôsobiace v odvetví

Cieľová skupina: podnikateľské subjekty v regióne, lesné a pozemkové spoločenstvá

Aktivita 1.1.3: Realizovanie prieskumov vzdelávacích potrieb v regióne

Zodpovednosť: samospráva, VUC, MAS, AV

Cieľová skupina: podnikateľské subjekty v regióne, lesné a pozemkové spoločenstvá, školy

Opatrenie 1.2: Realizovanie aktivít na zvýšenie záujmu zostať pracovať v odvetví lesníctva v regióne Liptova

Aktivita 1.2.1: Realizovanie informačných podujatí o význame lesa a lesného hospodárstva pre rozvoj regiónu

Zodpovednosť: MAS, AV, firmy, rezortné a stavovské organizácie

Cieľová skupina: absolventi odborných škôl, evidovaní uchádzači o zamestnanie, verejnosť

Aktivita 1.2.2: Realizovanie akcií a podujatí pre získavanie skúseností zo zahraničia cestou neformálneho vzdelávania pre modernizáciu práce v odvetví

Zodpovednosť: AV, firmy, rezortné a stavovské organizácie

Cieľová skupina: absolventi odborných škôl, zamestnanci v odvetví

Špecifický cieľ 2: Vytvárať podmienky pre ďalšie a celoživotné vzdelávanie v odvetví lesníctva v Hornom Liptove (Odvetvová stratégia D)

Opatrenie 2.1: Efektívne využívať existujúci ľudský potenciál regiónu v záujme zvýšenia zamestnateľnosti v odvetví lesníctva

Aktivita 2.1.1: Rozširovať ponuku vzdelávacích kurzov v neformálnom vzdelávaní pre zvýšenie kvalifikácie v odvetví

Zodpovednosť: AV, firmy, rezortné organizácie

Cieľová skupina: absolventi odborných škôl, zamestnanci v odvetví, evidovaní nezamestnaní

Aktivita 2.1.2: V spolupráci s Národným lesníckym centrom realizovať celoživotné vzdelávanie v odvetví lesníctva pri zavádzaní inovácií a moderných technológií v obhospodarovaní lesa a uznávanie

Zodpovednosť: NLC, AV, firmy, rezortné a stavovské organizácie

Cieľová skupina: absolventi odborných škôl, zamestnanci v odvetví

Aktivita 2.1.3: Realizovať rekvalifikačné a špecializačné kurzy v záujme zvýšenie vzdelanostnej úrovne zamestnancov pracujúcich v odvetví lesníctva (modernizačné a inovačné metódy obhospodarovania lesa, pilčík, spracovanie dreva, podnikanie v lesníctve, kurzy lesnej pedagogiky, sprievodcovstvo, lesoturistika a pod.)

Zodpovednosť: NLC, AV, odborné školy v regióne

Cieľová skupina: absolventi odborných škôl, zamestnanci v odvetví

Špecifický cieľ 3: Podporovať možnosti podnikateľských aktivít v lesníctve (Odvetvová stratégia D)

Opatrenie 3.1: Vytváranie podmienok pre podporu podnikateľských aktivít v odvetví lesníctva

Aktivita 3.1.1: Realizovať poradenstvo pre začínajúcich podnikateľov v odvetví lesníctva s následným podnikateľským servisom

Zodpovednosť: NLC, AV, poskytovatelia služieb zamestnanosti

Cieľová skupina: podnikatelia v odvetví, evidovaní uchádzači o zamestnanie

Aktivita 3.1.2: Realizovanie aktivít pre zvýšenie jazykovej a digitálnej gramotnosti podnikajúcich v odvetví lesníctva a zamestnancov pracujúcich

Zodpovednosť: vzdelávacie inštitúcie a agentúry ČŽV

Cieľová skupina: podnikatelia v odvetví, zamestnanci v odvetví

Aktivita 3.1.3: Vytvorenie informačného poradenského portálu na regionálnej úrovni

Zodpovednosť: vzdelávacie inštitúcie a agentúry ČŽV

Cieľová skupina: podnikatelia v odvetví

Aktivita 3.1.4: Realizovanie seminárov a informačné podujatí na pomoc pre žiadateľov o dotácie a príspevky z EU pre efektívnejšie čerpanie verejných zdrojov a možností ES

Zodpovednosť: MAS, vzdelávacie inštitúcie a agentúry, stavovské organizácie

Cieľová skupina: podnikatelia v odvetví, lesné a pozemkové spoločenstvá

Špecifický cieľ 4: Dosiahnuť vyššiu intervenciu štátu pri riešení problémov v rozvoji lesníctva (Odvetvová stratégia D)

Opatrenie 4.1: Presadzovať legislatívne zmeny v oblasti rozvoja odvetvia lesníctva

Aktivita 4.1.1: Realizovať stretnutia miestnej a regionálnej samosprávy so štátnou správou v záujme úpravy legislatívy v oblasti usporiadania vlastníckych vzťahov k lesnej pôde pre efektívnejšie obhospodarovanie územia

Zodpovednosť: MAS

Cieľová skupina: podnikatelia v odvetví, lesné a pozemkové spoločenstvá, orgány samosprávy, štátnej správy, rezortné organizácie, NLC

Aktivita 4.1.2: Realizovať stretnutia miestnej a regionálnej samosprávy so štátnou správou v záujme úpravy legislatívy v oblasti riešenia kompenzácií zo strany štátu z titulu ochranných obmedzení pri využívaní lesa

Zodpovednosť: MAS

Cieľová skupina: podnikatelia v odvetví, lesné a pozemkové spoločenstvá, orgány samosprávy, štátnej správy, rezortné organizácie MPRV SR a MŽP SR, NLC

Aktivita 4.1.3: Iniciovať rokovania s cieľom podpory drobných majiteľov lesnej pôdy smerom k diverzifikácii

Zodpovednosť: MAS, ZMOS, štátne rezortné organizácie, NLC

Cieľová skupina: lesné a pozemkové spoločenstvá, orgány samosprávy, štátnej správy

Aktivita 4.1.4: Iniciovať pracovné stretnutia, semináre pre zabezpečenie spolupráce rezortov (MPRV SR, MŽP SR a MŠVVaŠ SR) pri formálnej aj neformálnej výchove v odvetví lesníctva

Zodpovednosť: MAS, ZMOS, štátne rezortné organizácie, NLC

Cieľová skupina: lesné a pozemkové spoločenstvá, orgány samosprávy a štátnej správy

Opatrenie 4.2: Presadzovať legislatívne zmeny v oblasti podpory zamestnávania v lesníctve

Aktivita 4.2.1: Inicialovať vznik „kreditového“ systému alebo iného motivačného mechanizmu oceňovania ďalšieho vzdelávania zamestnancov v lesníctve ako uznanie snahy zamestnanca zvyšovať si vzdelanie a jeho finančné ohodnotenie

Zodpovednosť: NLC, ZMOS, MAS, štátne rezortné organizácie

Cieľová skupina: firmy pôsobiace v odvetví, lesné a pozemkové spoločnosti, podnikatelia

Aktivita 4.2.2: Podporiť projekt validácie kvalifikácií v odvetví lesníctva

Zodpovednosť: orgány štátnej správy, NLC, AV

Cieľová skupina: zamestnanci v lesníctve, podnikatelia v lesníctve, absolventi ďalšieho a ČŽV

V úrovni celoživotného vzdelávania je Slovensko v Európskej únii výrazne pod želateľnou hranicou 15 % z celkovej populácie (do roku 2020). Nie sú to ani 4 %, pričom priemer EU je takmer 11 %.

Na základe analyzovaných dokumentov, ktoré sme v rámci prípravy Koncepcie skúmali a na základe výsledkov analýz rezortov a rezortných organizácií konštatujeme, že v oblasti neformálneho celoživotného vzdelávania v odvetví lesníctva, je potrebné stanoviť nové vzdelávacie programy a realizovať aktivity na podporu rastu vzdelanostnej úrovne nielen odborných zamestnancov lesníctva. Pokles počtu zamestnancov v odvetví aj pokles úrovne vzdelania je konštatovaný aj v Koncepcii výchovy a vzdelávania v rezorte pôdohospodárstva do roku 2023. Pre rozvoj neformálneho vzdelávania v odvetví v regióne Horného Liptova boli stanovené nižšie uvedené špecifické ciele a k nim priradené aktivity. Ich realizácia prispeje k rozvoju odvetvia v regióne, k skvalitneniu využívania lesného potenciálu regiónu, k zvýšeniu vedomostí a zručností ľudí pracujúcich v odvetví, k podpore podnikania v odvetví a k výchove verejnosti (v tom aj MRK) pri ochrane lesného fondu a chápaniu významu ekologického lesníctva pre rozvoj regiónu.